

'Accountant moet **ma**atsc verwachtingen

Robert Vos was ten tijde van het interview senior consultant bij ACS*, en zoekt naar verbindingen tussen de wereld van harde controls en regels, en die van soft controls en vertrouwen. Hij roept openbaar accountants op om niet in juridische reflexen te schieten maar de maatschappelijke verwachtingen als uitgangspunt te nemen.

TEKST NART WIELAARD | BEELD SIMONE VAN ES

Welke vernieuwing in het vak is er nodig en waarom?

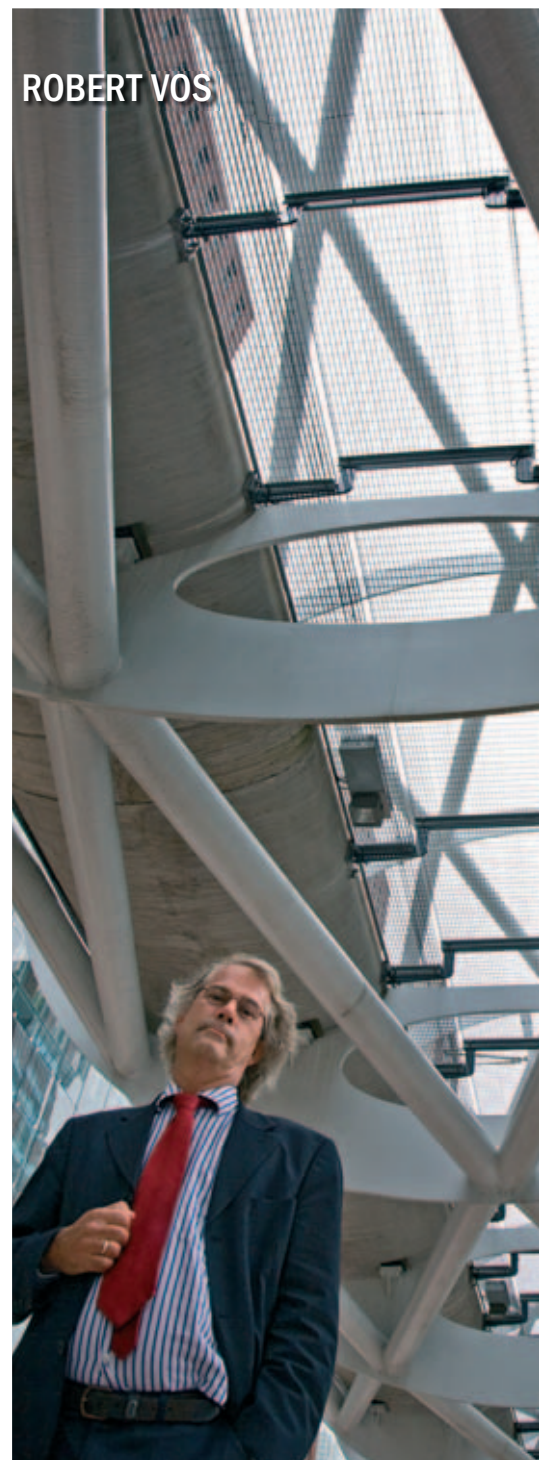
"Accountants moeten beter beseffen hoe de buitenwereld tegen hen aankijkt en minder wegduiken achter allerlei voorbehouden. Het beeld bij maatschappelijke partijen is dat alles op orde is zodra er een goedkeurende accountantsverklaring wordt afgegeven. De juridische werkelijkheid is om tal van redenen anders. Maar dat is eigenlijk nauwelijks relevant, zo

OP DE ZEEPKIST: ROBERT VOS

blijkt steeds weer. Neem de beroemde schandalen zoals die rondom Enron en Ahold: het maatschappelijk verkeer was daarbij teleurgesteld in de strekking van de accountantsverklaring en is niet geïnteresseerd in de kleine lettertjes ervan. Maar neem ook de bouwfraudeaffaire: in het parlementair onderzoek bleek dat accountants soms wisten van het bestaan van een schaduwboekhouding, maar dat ze daar niks mee deden omdat het niet materieel was voor hun accountantsverklaring. De Tweede Kamer heeft zich daar - terecht - collectief over verbaasd. Terwijl accountants de juridische reflex volgden door uit te leggen dat ze hun verantwoordelijkheid volgens de regels goed hadden genomen. Daar komen ze op termijn niet meer mee weg."

Hoe gaan we dat veranderen?

"Het besef is er gelukkig voor een deel al. Met name in de bestuurskamers van de kantoren is men ervan overtuigd dat de verwachtingen en wensen van de omgeving meer leidend moeten zijn. Bij de accountants in het veld is die houding er echter nog onvoldoende. Daar redeneert men hoofdzakelijk vanuit wet- en regelgeving en heeft men de blik onvoldoende naar buiten gericht. Dat moet veranderen, want een accountant die zijn professionele afwegingen moet maken kan dat alleen maar als hij weet wat relevant is voor het maatschappelijk verkeer. Het gaat er dus om de blik van die accountants meer naar buiten te krijgen. Dat is

happelijke beter op het netvlies krijgen'

Innovatie

Om innovatie van het accountantsvak te stimuleren publiceert 'de Accountant' in 'Op de Zeepest' maandelijks een interview over een concrete suggestie voor vernieuwing. Deze interviews worden tevens gepubliceerd op de in juni 2008 gestarte 'innovatiesite' van het NIVRA (<http://innovatieplatform.nivra.nl/>). Met deze website wil het NIVRA informeren en inspireren over vernieuwing in het accountantsvak. Naast interviews bevat de site ook cases en een weblog rondom dit thema.

'Eigenlijk gaat het er in essentie om een inhoudelijke discussie te hebben over het begrip materialiteit.'

'Audits waarin op evenwichtige manier aandacht wordt besteed aan zowel harde als zachte factoren hebben de toekomst.'

een taak van zowel de beroepsorganisaties als van de directies van de kantoren zelf. Eigenlijk gaat het er in essentie om een inhoudelijke discussie met elkaar te hebben over het begrip materialiteit. Dat begrip definieert immers wat de lezer van informatie moet weten en welke fout in die informatie zijn beslissing kan beïnvloeden. De accountant kan dat begrip alleen lading geven als hij de doelgroep van zijn verklaring door en door kent."

U deed vorig jaar een onderzoek naar de rol van internal auditors binnen organisaties. Heeft u voor hen ook nog een advies in petto?
"Internal Auditors hebben natuurlijk een heel andere functie. Voor hen zijn maatschappelijke verwachtingen minder relevant. Zij moeten vooral weten waar de raad van bestuur van wakker ligt, en hen op die aspecten zekerheid bieden. In dat verband wordt steeds duidelijker dat het niet alleen maar gaat om harde controles van cijfers en processen, maar vooral ook om gedragsmatige aspecten."

Wat bedoelt u daarmee?

"Regels zijn belangrijk, maar werken uiteraard alleen als mensen zich ook daadwerkelijk gedragen volgens de uitgangspunten van die regels. Neem als voorbeeld een internal auditor van een multinational die een paar weken een audit heeft uitgevoerd bij een Braziliaanse dochter. Op basis van zijn werk schrijft hij een rapport en bespreekt dat met zijn directie. Meestal is dan de belangrijkste vraag van

de bestuurder: wat voor een indruk heb je van die Braziliaanse manager ter plekke? De internal auditor heeft het antwoord op die vraag meestal wel paraat, maar schrijft het niet op in zijn rapport. Het zou goed zijn als het vak zich in die richting zou ontwikkelen, zodat ook het auditen van zachte factoren onderdeel gaat uitmaken van zijn onderzoek."

Het auditen van soft controls heeft dus de toekomst?

"Gezien de groeiende behoefte van bestuurders om in control te zijn zal het belang ervan verder toenemen. Het sluit overigens ook aan bij de verwachtingen die uit ons onderzoek kwamen. Bestuurders noemen daarin twee belangrijke eigenschappen van een internal auditor: knowing the business en de sociale/communicatieve vaardigheden. Ze achten deze belangrijker dan de harde aspecten van het vak. Vakkennis wordt niet onbelangrijk gevonden, maar wordt als aanwezig verondersteld. Het probleem is nu nog dat de auditor een normenkader voor die zachtere factoren mist. Al biedt het COSO-raamwerk de nodige aanknopingspunten. Audits waarin op een evenwichtige manier aandacht wordt besteed aan zowel de harde als de zachte factoren hebben de toekomst." □

NOOT

* Robert Vos is nu hoofd projectbureau onderzoeksoverdrachten audit- en beheersingsvraagstukken bij het ministerie van Financiën.